

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at gennemføre fuld ligestilling af offentlige arbejdsgivere med de private på arbejdsmiljøområdet. Denne ligestilling opnås gennem indførelse af regler om strafansvar for staten og for kommuner ved overtrædelse af lovens bestemmelser.

Lov om arbejdsmiljø, jfr. lovbekendtgørelse nr. 646 af 18. december 1985, omfatter arbejde for en arbejdsgiver, hvad enten denne er offentlig eller privat. Staten og kommunerne har således samme pligt til at efterleve arbejdsmiljølovgivningen som private virksomheder. De gældende regler i arbejdsmiljøloven gennemfører imidlertid ikke denne ligestilling, når det drejer sig om strafansvaret for overtrædelse af lovens bestemmelser. Her er der i dag kun hjemmel til at pålægge (private) selskaber m.v. bødeansvar, men derimod ikke mulighed for at pålægge kommuner eller staten bødeansvar. Lovforslaget vil – for at skabe fuldstændig ligestilling mellem private og offentlige myndigheder – åbne mulighed for, at der kan pålægges staten og kommunerne strafansvar, når de overtræder arbejdsmiljølovgivningen.

Hele spørgsmålet om rækkevidden af den nuværende udformning af lovbestemmelser om kollektivt strafansvar har givet anledning til tvivl, bl.a. med hensyn til de subjektive betingelser for ansvaret. Dette har ført til, at straffelovrådet er blevet bedt om mere generelt at overveje spørgsmålet om kollektive enheders strafferetlige ansvar, herunder spørgsmålet om lovreglernes udformning og placering. Rådet forventes at behandle spørgsmålet i løbet af foråret 1987.

Lovforslaget og dets bemærkninger er udformet i samarbejde med justitsministeriet.

2. Nugældende retstilstand

Efter arbejdsmiljølovens § 86 kan der for overtrædelser, der begås af aktieselskaber, andelsselskaber eller lignende, pålægges selskabet som så-

dant bødeansvar. Lignende bestemmelser findes i en lang række andre love.

Det har i teori og praksis givet anledning til en vis tvivl, hvilke enheder der er omfattet af udtrykket »eller lignende«, herunder om offentlige myndigheder er omfattet. I tidligere landsretspraksis antoges det, at kommuner var omfattet, mens enkelte byrettsdomme endog har anset statslige myndigheder for omfattet.

Ved højesterets dom af 29. januar 1986 (»Farum-sagen«) blev det fastslået, at kildeskattelovens § 77, som indeholder en bestemmelse svarende til arbejdsmiljølovens § 86, ikke indeholder hjemmel for at pålægge en *kommune* bødeansvar. På baggrund af denne dom har rigsadvokaten meddelt anklagemyndigheden, at der fremtidig ikke vil kunne gøres ansvar gældende over for kommuner efter bestemmelser som den omhandlede (rigsadvokatens meddelelse nr. 3/86 af 18. februar 1986).

Justitsministeriet har i skrivelse af 27. februar 1986 til samtlige ministerier og i besvarelsen af nogle folketingsspørgsmål (FT 1985–86, sp. 8486 og 13137) tilsluttet sig rigsadvokatens forståelse af dommen vedrørende kommunernes strafansvar. Justitsministeriet har endvidere givet udtryk for, at bestemmelser svarende til kildeskattelovens § 77 og arbejdsmiljølovens § 86 ikke indeholder hjemmel til at pålægge *statslige* myndigheder bødeansvar.

Retsstillingen på arbejdsmiljøområdet er således den, at lovens forbuds- og påbudsnormer på den ene side retter sig ikke blot til private, men også til offentlige arbejdsgivere, mens offentlige arbejdsgivere på den anden side i modsætning til de private ikke kan pålægges bødeansvar efter § 86 i den nugældende arbejdsmiljølov.

Noget andet er, at de enkelte offentligt ansatte, herunder navnlig ledende medarbejdere, naturligvis kan pådrage sig et individuelt strafansvar for tilsidesættelse af deres pligter efter arbejdsmiljøloven, når dette er hjemlet i arbejdsmiljøloven, og straffelovgivningens almindelige betingelser herfor er til stede. Tilsidesættelsen af arbejdsmiljøregler vil endvidere efter omstændighederne kunne have karakter af tilsidesættelse af tjenstlige pligter, der